

DR. SC. PAVAO GALIĆ

(31. SIJEČNJA 1931. - 31. OŽUJKA 2014.)

U Zadru je 31. ožujka u 84. godini umro dr. sc. Pavao Galić, filolog, književni kritičar, bibliograf, knjižničar.

Rođen je 31. siječnja 1931. godine u Zadru. U rodnom gradu završava gimnaziju 1950. godine, nakon čega upisuje studij talijanskog i latinskog jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Diplomira 1954. a 1960. doktorira radom *Talijanska književnost u dalmatinskim periodicima od 1849. do 1920.* Odmah nakon diplomiranja zapošljava se kao bibliotekar u Naučnoj biblioteci u Zadru, gdje ostaje raditi do umirovljenja 1989., uspješno djelujući u znanstvenom i stručnom području. Godine 1978. izabran je u zvanje znanstvenog savjetnika, a 1981. u zvanje bibliotekarskog savjetnika. Svojom stručnošću i dugogodišnjim radom dao je veliki doprinos razvoju i uspješnom funkcioniranju zadarske Znanstvene knjižnice, posebice u dijelu koji se odnosio na sređivanje bogate građe i knjižničnih fondova. Od brojnih zasluga valja spomenuti da je uredio kataloge, sudio zbirku rukopisa, rijetkih i vrijednih knjiga, oglasa, fototeku i dr. te izradio katalog tiskopisa iz XVI. st. (*Katalog knjiga tiskanih u XVI. stoljeću, koje se čuvaju u zadarskoj Naučnoj biblioteci*, Zadar 1987.). Rad u knjižnici omogućio mu je uvid u bogatu izvornu knjižničnu i arhivsku građu, što je urodilo brojnim priložima iz povijesti hrvatskih knjižnica, knjiga, knjižara i tiskara te periodike. Za proučavanje zadarske kulturne povijesti nezaobilazne su njegove monografske studije *Povijest zadarskih knjižnica* (Zagreb, 1969.) i *Povijest zadarskih tiskara* (Zagreb, 1979.), vrijedni bibliografski prinosi i kataloško-bibliografska izdanja koja svjedoče o iznimnom bogatstvu zadarskih knjižnica i arhiva (npr. *Historijski arhiv u Zadru, samostan Sv. Marije u Zadru, samostan Sv. Mihovila u Zadru, Stolni kaptol zadarski, samostan Sv. Pavla na Školjiću kod Preka. Katalog knjiga tiskanih u XVI. stoljeću*, suautorica B. Hercig).

Uz bogatu stručnu i znanstvenu djelatnost iz područja povijesti knjižnica, tiskara i bibliotekarstva, Pavao Galić bavio se i filološkim istraživanjima iz područja predmeta koje je diplomirao. Premda je djelovao samozatajno, posebno nakon umirovljenja, stalno je bio prisutan u akademskoj javnosti zahvaljujući vrijednim znanstvenim i stručnim priložima objavljenim na hrvatskom i talijanskom jeziku u uglednim domaćim i inozemnim časopisima kao što su *Zadarska revija*, *Bibliotekarstvo iz Sarajeva*, *Živa antika* iz Skoplja, *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, *Filologija*, *Marulić*, *Danica*, *Zadarska smotra*, *Aevum*, *Studi di grammatica italiana*, *Lettere italiane* i *Atti dell'Istituto Veneto di Scienze, Lettere ed Arti* i dr. Posebno plodonosna i za promociju hrvatske znanosti u inozemstvu važna bila je dugogodišnja suradnja u milanskom časopisu *Aevum*, u kojemu je talijanskoj akademskoj javnosti prenosio vijesti o prinosima i dostignućima hrvatske talijanistike i klasične filologije.

Bibliografija radova dr. Pavla Galića, sastavljena od preko sto jedinica, svjedoči o njegovom svestranom znanstvenom i stručnom interesu. Uz već navedeni tematski blok povijesti zadarskih knjižnica i tiskara te arhivistike, najveći znanstveni prinos u širim nacionalnim i međunarodnim okvirima, dao je u području hrvatsko-talijanskih

književnih dodira i prožimanja u Zadru i Dalmaciji, što je i tema na kojoj je doktorirao, a temelji se na istraživanju zadarskog i dalmatinskog tiska na talijanskom jeziku u 19. i 20. stoljeću. Time je, slijedeći primjer istaknutih zagrebačkih učitelja i kolega Mirka Deanovića, Josipa Jerneja, Ive Frangeša, Mate Zorića i drugih, dao poseban doprinos proučavanju talijanske književnosti u zadarskim periodicima. Njegov prvi rad objavljen 1955. u *Zadarskoj reviji*, naslovljen "Narodni list u odnosu prema talijanskoj književnosti", tematski se uklapa u doktorsku disertaciju djelomično objavljenju u *Studi Goriziani, Ricerche slavistiche* i u drugim talijanskim i domaćim časopisima. Uz istu tematiku vezana su komparatistička proučavanja hrvatske "fortune" velikana talijanske književnosti Dantea, Petrarce, Manzoniya, Dall'Ongara, Foscola i drugih. Spomenut ćemo samo neke priloge: "Jedna Dall'Ongarova pjesma o uskocima" (*Zadarska revija*; god. 5, 4, 1956., Zadar, 1957.); "Dante nei periodici dalmati" (*Studi Goriziani*, sv. 30, 1961.); "La fortuna del Manzoni nei periodici di Dalmazia (dal 1849 al 1920)" (*Ricerche slavistiche*, n. 10, 1962.); "Sulla fortuna di Francesco Petrarca in Dalmazia (1849-1920)" (*Atti dell'Istituto veneto di scienze, lettere ed arti*, a. 1964-1965, t. 123, 1965.); "Ugo Foscolo u dalmatinskim periodicima od 1849. do 1920." (*Filologija*, Zagreb, JAZU, br. 5, 1967.). U uglednim znanstvenim publikacijama (časopisima, zbornicima radova) pisao je i o prijevodima na hrvatski Danteove *Božanstvene komedije*, kao i o javnim izvođenjima kapitalnog djela talijanske književnosti u Zadru kojima su se obilježavale godišnjice slavnog firentinskog pjesnika. Najznačajniji radovi o toj temi su: "Ancora sulla prima versione croata dalla Divina commedia" (*Atti dell'Istituto veneto di scienze, lettere ed arti*, anno 1964-65, t. 123, 1965.); "Tre poesie dedicate a Dante nel 1865" (*Studi Danteschi*, 54, 1982., Firenze, Sansoni, 1973.); "Su alcune declamazioni dantesche a Zara nell'Ottocento / O nekim deklamacijama Danteovih stihova u Zadru u XIX. stoljeću" (*Radovi Međunarodnog simpozija Dante i slavenski svijet*, 1, 1981., Zagreb, JAZU, 1984.).

Pisao je i o prvim prijevodima talijanskog romantičkog pisca Alessandra Manzoniya, kao i o književnom radu istaknutog dalmatinskog književnika iz 19. stoljeća Francesca Carrare. Bavio se i poviješću hrvatskog novinstva, u sklopu čega je, između ostalih, obradio Sundečićev časopis *Zvezda*. Na istom korpusu, dalmatinskim novinama i časopisima od 1849. do 1920., istražio je priloge i prijevode iz grčke i latinske književnosti.

Uz znanstvene, napisao je i brojne stručne radove, prikaze, recenzije i bibliografske priloge o istaknutim hrvatskim znanstvenicima: talijanistima, latinistima, povjesničarima književnosti, obilježavajući godišnjice njihova života ili znanstvenog djelovanja i ističući njihov znanstveni doprinos. Pisao je tako o Žarku Muljačiću, Josipu Jerneju, Veljku Gortanu i Ivi Frangešu, kojeg je smatrao učiteljem i uzorom. Prigodne članke posvetio je i profesoru Stanku Milošu, liječniku i povjesničaru dr. Romanu Jeliću, paškom svećeniku, piscu i socijalnom radniku don Josi Felicinoviću, kao i prerano preminuloj kolegici gđi Mirjani Šokota, voditeljici knjižnice Filozofskog fakulteta u Zadru.

Kao što je već spomenuto, dao je znatan doprinos promociji hrvatske filologije i humanistike u Italiji, objavljujući recenzije talijanističkih i kroatističkih radova i izdanja u uglednim talijanskim časopisima. Primjerice, u *Studi di grammatica italiana* koji izdaje Accademia della Crusca iz Firenze prikazao je dva vrijedna i

rijetka izdanja rječnika i gramatika hrvatsko-talijanskih ("Sul vocabulario nuovo – *Zuaniik novii* stampato a Venezia nel 1704", vol. 12, 1983.; "Un manuale di conversazione italo-croato, Venezia 1804)", vol. 10, 1981.); u već spomenutom časopisu za povijest, lingvistiku i filologiju *Aevum* iz Milana, čiji je bio dugogodišnji suradnik, promovirao je splitski časopis *Čakavska rič* i istaknuo njegovu važnost za dijalektoška proučavanja. Osvrnuo se na različita izdanja Talijansko-hrvatskog rječnika Mirka Deanovića i Josipa Jerneja, rad mađarskog bibliografa Gedeona Borse, hrvatskog lingvista Radovana Vidovića, povjesničara i bibliografa Aleksandra Stipčevića, kao i povjesničara i svećenika Stjepana Krasića.

U *Vjesniku bibliotekara Hrvatske* objavio je brojne prikaze o uspjesima hrvatske arhivistike I rezultatima istraživanja arhiva i knjižnica u drugim dalmatinskim gradovima, npr. Franjevačke visoke bogoslovije u Makarskoj i knjižnice Klasične gimnazije u Splitu. Za brojne znanstvene i stručne publikacije pisao je predgovore i pogovore (npr. za studije iz povijesti Paga Blaža Karavanića *Povijest paškog otoka u osmercu i desetercu: od postanka pak sve do početka petnaestog vijeka*, Zadar, 2004. i *Građa za povijest grada i otoka Paga*, Zadar, 2006.).

U novije vrijeme surađivao je u časopisu *Marulić* pišući o vjerskim temama. I u tom području dolazio je do izražaja njegov poriv znanstvenika i istraživača što je rezultiralo nizom radova iz crkvene povijesti Zadra i okolice, samostalnih ili u koautorstvu, uključujući i prijevode izvornih dokumenata, primjerice propovijedi i pisma zadnjeg talijanskog zadarskog biskupa Petra Dujma Munzanija. Uz to, u *Maruliću*, *Danici* i *Zadarskoj smotri* pisao je i o domovinskim temama, o političkoj povijesti Zadra u razdoblju fašizma, kao i o epizodama iz zadarske kulture i povijesti općenito nakon Drugog svjetskog rata.

Zadarska kulturna i znanstvena zajednica ostala je bez još jednog vrijednog, svestranog samozatajnoga kulturnog radnika, jednog od "malobrojnih, najstarijih Zadrana", kako je sam sebe nazivao, koji je istinski volio svoj grad iskazujući mu ljubav svojim samoprijegornim istraživačkim radom i radovima kojima je oteo zaboravu neke važne fragmente njegove povijesti. Ovim kratkim prilogom još jednom mu odajemo zahvalnost za vrijedne prinose kojima je obogatio zadarsku znanost i kulturu.

Nedjeljka Balić-Nižić